

Уладзімір
Дубоўка

ПАСТАВЫ
ТАВАРЫСТВА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ
2011

*Казку склаў Уладзімір Дубоўка
Малюнкi намалюваў Іосіф Атрахімовіч*

Есць на Беларусі шмат азер прыгожых,
з іх адно спрадвеку называюць Доўжам.

Так яго назвалі, бо яно даўгое,
многа весак стала над яго вадою.

Ля яго і горад блізка есць — Паставы.
Горад вельмі добры, горад і цікавы.

Але не ў Паставах пачалася казка,
казка пачалася ў весачцы — Параскі.

Жыў калісьці ў весцы, каля самай пушчы,
селянін звычайны. Звалі яго — Гушчык.

Пушчы той цяпер ты не пабачыш нават,
бо павысякана. Ды не ў гэтым справа.

Быў ён працавіты, спрытны і ўпарты,
але меў карысці з працы малавата.

Як арэ і сее ад цямна да цёмна,
дык, здаецца, збожжам будзе свіран поўны.

А пачне ўвосень падлічаць здабытак:
тое не ўрадзіла, тое градам збіта,

тое здратавана, тое зрылі свінні, —
дык зусім нямнога зберыцца ў свірне.

Што рабіць? — Аднойчы ён ідзе праз поле.
Бачыць — у гаросе нехта насваволіў:

патаптана вельмі з самага прыходу,
а сляды ідуць да возера, у воду.

Паглядзеў ён лепей — стала ясна справа:
гусі нарабілі гэту ўсю патраву!

Для дзікіх гусей тут не блягі наедак,
але не гусям ён сеяў, а для сваіх дзетак.

Сёння распачалі, а дакончаць заўтра.
Гэта — гусі, птушкі, з імі мала жартаў.

Як бы прыпыніць ім гэтую сваволью?
Тут не дапаможаш аніякай соллю!

Стрэльбу ўзяць? — Ну стрэліш,
скажам аднаго ты,
а яны — на крылле і гайда ў балота.

Пасядзяць. Прыціхне — зноў каля гароху.
Так і пералушчаць той гарох патроху.

- Не, — падумаў Гушчык! — Я вас даканаю!
Я на вас ратунак, гускі, адшукаю!

Перабраў не мала ў галаве ён думак
і такі прыдумаў для гусей частунак.

- Набяру я мёду, налію ў карыта,
падлію гарэлкі — будзе акавіта.

Як яны гароху наядуцца добра,
дык тады напэўна пакаштуюць мёду.

А паколькі будзе і гарэлка ў мёдзе,
ад яго нямнога гусачкі паходзяць.

Я тады вяроўкай, на тры пасмы вітай,
там і павяжу іх, ля таго карыта.

Будзе і гарох мне, да гароху мяса...
Так усё зрабіў ён, не губляўшы часу.

Ён прынёс карыта і гарэлку з мёдам,
у такім выпадку добрага не шкода.

Сам засеў з вяроўкай, на тры пасмы вітай,
за кустом лазовым, тым кустом закрыты.

Пачакаўшы крыху прыляцелі гусі.
З ўсяго балота іх сагнала, мусіць.

- "Га-га-га" — гамоняць,
а стручкі ўсё лушчаць.
Гушчыку аж цесна у кусце, ля пушчы.

Ды зрабіць нічога ён цяпер не можа,
хіба мёд з гарэлкай толькі дапаможа.

Скончыўшы вячэру, гусі — да карыта,
дзе гарэлка з мёдам ім была наліта.

- "Го-го-го", — гагочуць, — соладка і смачна!
Мы за пачастунак вельмі вам удзячны!

Напіліся мёду гушчыкавы госці,
нават станцавалі крыху з весялосці.

А пасля заснулі ля таго карыта,
як і нежывыя, як бы ўсе пабіты...

Тут не сцерпіў Гушчык, вылез ён з вяроўкай,
павязаў тых гусак, толькі не да толку:

ён вязаў ім ножкі, не кранушы крылле.
Вось яны тут хутка і загаварылі.

- "Га-га-га", — гамоняць,
— "го-го-го", — гагочуць,
гэта што ж такое бачаць нашы вочы?

Ды як далі крыллем, ды як узвіліся, —
паляцеў і Грушчык за гусямі ў высі,

бо канец вяроўкі, як на тое быццам,
наматаў ён добра каля паясніцы.

Гусі ад вяроўкі ног сарваць не могуць,
а гусей не мала, а гусей тых многа.

Так лятуць над Доўжам, так лятуць над пушчай,
на вяроўцы з імі так ляціць і Гушчык.

Праляцелі Нарач, зноў прайшлі над Доўжам.
У такім здарэнні — хто яму паможа?

Адпусціць вяроўку — разаб'ешся ў лесе
ці ў глыбокім возеры ты і захлынешся.

Так яго насілі, так яго вазілі,
па гусіных сцежках на гусіным крыллі.

Праляцелі, урэшце, гусі над балотам.
Тут не разаб'ешся: поўна тут чароту.

Адкруціў вяроўку Гушчык з паясніцы,
у балоце, думаў, нельга утапіцца.

Праляцеў ён з неба, з усяго размаху,
ды заграз адразу аж да самых пахаў.

У балотнай твані ён заграз па грудзі.
Як ён паратунак тут сабе здабудзе?

Паўцякалі жабы ад такога цуду,
крумкаць перасталі нават з перапуду.

Заяц пераскочыў цераз куст альховы,
закрычаў: "Ратуйце, зайчыкі, галовы!"

Ды і знік умомант, як бы і не быў тут,
нават і слядоў ён добра не заблытваў...

Прыляцелі птушкі: дзве жаўны, сарока.
Што ж яны памогуць, калі сеў глыбока?

Дзюбкай за валосы цягнуць — ані з месца,
тут канём бы добра, на раменных лейцах...

Бачыць, праз балота воўк бяжыць кудысьці.
"Вось хто дапаможа мне з балота выйсці!"

Прывітаўся Гушчык, каб ваўка не спудзіць,
і чакае ціха, што далей тут будзе.

Воўк ідзе памалу, супакойным крокам.
Дзе натрапіць вокны — абыходзіць бокам.

Толькі ён мінае гушчыкавы плечы, —
як сарока з елкі нешта зашчабечыць!

Воўк той матануўся з нечаканкі ў пушчу,
а за ім з балота выскачыў і Гушчык.

На хвасце выўчыным аж у пушчу ўехаў.
Быў тут страх вялікі, а пасля — пацеха.

Воўк з такога жаху выскачыў макруткі
і дабег да Доўжа нават вельмі хутка.

Выбег ён на бераг і абліўся пенай,
пастаяў хвіліну — стаў зусім каменным.

І цяпер стаіць на беразе высокім,
на людзей глядзіць там скамянелым вокам...

Гушчык — той адразу выйшаў на дарогу,
і забыўся скора на сваю трывогу...

Летучы, вяроўку гусі ўсе ж згубілі,
можа нават крыху памагло тут крылле.

Да гароху больш не прыставалі гусі,
пачастунку хопіць ім надоўга, мусіць...

Расказалі хвалі нам пра гэту казку,
як ішлі праз Доўжа да Пастаў з Парасак.

Серыя «Казкі роднага краю»

Для малодшага школьнага ўзросту

Уладзімір Дубоўка
Як чалавек гарох пільнаваў
Казка

Мастак
Іосіф Атрахімовіч

Рэдактар Наталля Тракаповіч

Кампутарны набор і вёрстка
Ігара Тракаповіча

Паставы
Таварыства Беларускай Мовы
2011 год